శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ సీతాలక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర
పరబ్రహ్మణే నమః

శా|| శ్రీవైదేహి తనూభవాశ్వదమనా జేతాబ్జబంధుః మహా
దేవాంభోజభవామరేశ్వముఖ్యా దిత్యస్తుతాంఘ్రిద్వయుం
బావనాశ్రయ వారిరాడ్వఘనికుంభనాగ్లకాశ్వాసుమ
జ్ఞానందునిరామచంద్రునదలోకైవంతునిష్టప్రదీ ||1

క|| జానకినిరామపత్నిన | మానదయాపూర్ణ నమరను తనాధ్వని
స | తానందదాయకిననే | మానసమునఁదలఁతు లోకమాతఁ
సీతఁ ||2

వ|| తదుపరి సైంధవ నిబద్ధాంబునకుఁ గథాక్రమంబెట్టిదనిన 3

తేవారి

శౌరవపాండవులకు ద్వాపరమునఁగలిగిన యుద్ధము నందుఁ
బోరాడక్షిగాఁ జనియుఁ దుసర తల్పుఁడైన తదుపరి యందు ||4

వ|| ఏవిసానుభవాలబ్ధ జ్ఞాన లోచనుండగు సంజయుండు ధృతరా
ష్ట్రునకిట్లనియె రాజేంద్రా రణాకోవిదుండగు ద్రోణుండు పద్మవ్యూహం
బుఁ బన్నినతఱి వాసుదేవానుజుల చ్ఛుటవేషించి ని(ప్పు)యుత్తున్నలు గుపాం
డవులకు త్రాణంబుఁ గల్పించి యభిమన్యుండా వ్యూహంబునఁ బ్రవేశిం
చి పనస్సైన్యంబు దైన్యంబునొందించి యనేకలక్షల యోధులంబరిమార్చి
మనవారలమాయోపాయంబునఁ శరీరంబు విడిచెనటు పిమ్మట సా
యంకాలంబున సంశప్తకుల తోడి కయ్యంబు సాధించి శిబిరంబునకు వ
చ్చుచున్న కవ్వడి మార్గమధ్యంబున దుశ్శకునంబులుగాంచి శ్రీకృష్ణదే
వునకిట్లనియె ||5

సురటిరాగము . ఝంపతాళము

గోపాలకేశవా|| శౌరి|| గోపాల|| యాపాపమేమోతె
లియరాదు, తాపంబుగలిగె నామనమున|| గోపాల|| పోనేమి ధైర్య
ము, కూసెను నక్కలు, గాసిలియుండెగదా సైన్యంబులు|| గోపాల|| వ

సైంధవని బర్ణనము

కోదరుఁడో ధర్మరాజా నకులుఁడో సహదేవుఁడో త్రిపుర
తెలిరని తోఁచుచున్నది కటా యుష్మద్గ మొచేయుదుగ గోపాల
పాలియుబలఁగాకయున్న దురంబున మనము చన్న తరువాతను
ద్రోణుఁడు పద్మవ్యూహము పన్ని నందరు గుప్తాలేమి నాడు పన్నక
ముదుఁడగు నభిమన్యునిఁ జొచ్చి రఁబంపించియుండదరు మరలి వచ్చు
బెటుఁగెఱుంగ తెర లెనో వెంకటామృ వరదగగ గోపా 26
వగ అని యుట్లు దవాలా పంబులా ద్రుపదా ఉపవల్లని గోవిందు నితో చిత్ర
బునకుం జనినాంతి పోమునె నరాజులంగాంచి యోధవర్గలా రావగవ
గారణంబె మిపద్మవ్యూహంబు కావింపఁబడెనో యని ధర్మనం
దనుం డెట్లనియె 27
సిగని వినుని వాసుదేవుం డుమాడియా సంశప్తకులమీఁదఁ జనినయంత
గలశసంభవుఁడు లోకము వెఱఁగందఁ బద్మవ్యూహము పన్నదానిలోన
జొరఁబాఱియుద్ధంబు జరపుమా తుటుటనే యభిమన్యుడని చితిష్టిఁ డుఁ
చతురంగసేనలఁ బవ్వళించుచుండు చోనందగా మేమేగునప్పుడు సింధు
రాజు మమ్మడ్డగింప దురాత్ము సంయుతము యున్నఁ బోవంగ
జాలమైతి మట్టి యెడజోదు వెల్లనియునుఁగు పట్టి జంపి రనస
సంచితోషమునఁ బోదలి 28

కాంభోజి రాగము - చతురశ్రజాతి

నేడు నాప్రతిన వినుఁడు గ సర్వలోకంబులు సుగనేడు గ
డు తనకుఁ గల్గనంచు మదిలో నా దకసా భద్రునిఁ జంపించిన వా
ముగని సైంధవు నిరేపు మమ్మా డదన వరద్గ మైనవి డు వగు
నేడు గ వనజాక్షు నిశరణాన్నకై లోని భువనంబు లోనికి
సరావనిపతుల ం డగనున్నకై ద్రోణుఁడు నను గోపము తోగ
న్నకై దినరాధుండ స్తమించు లోపలఁ దేసి దసింధు ధరాపతి
రమ్మ ట్లనుమాలింపని యెడ నానిష్టు యయ్మ మాలింపుడు సత్యంబు
దెల్పద గనేడు గసురుత్రోవా ముసుఁ గావించువాఁడు సురాపా
మొనరించువాఁడు భూసురుం జంపు వాఁ డెందు ఘోరతర
కంబున కేగెదబొంకెనచో గనేడు గ మునసి సైంధవునిఁ జూ

హరికథ

చానినసలంబున(బడిపాపము వేదియ్యనను మానము వేదు
వేంకటశాస్త్రవను(డను హరిదాసాగ్రేసర(దెల్పుచుంటిగనేదు 145

9

తోవార

అనిరావించిన ఘోర సాంచ్ఛని జయ ప్రశాంచు వెలింగె
పనివడి తమ జీవికిఁ దెల్పఁగన వెప్పఁడుఁ పాఠ్యఁగలంగె
సుఖమా ధనున వదనిగించు తనిన రజ్జు సప్రతి జ్ఞ వచించి
భయాతురుండై వదమచునిట్లని హత్యసుమార్గము వంచి 10

మ॥ ధరణీనాయకనాకంబనిసుత్ర ప్రాప్తు పత్వించినం
గరకీలి కమును మాదినానె సురుడు ద్రవ్యములుం గాదించం
పితరాది సురనాథనందనులు డున్నా పైత్రిత్యనంకనిం
బరిమార్పం దల వాసిరా చ్ఛియుట్టుస్తల్పంగారకంబే మిలకో॥

వ॥ అయినా తండ్రి దినంతచేయుస మర్హుండద్దగించుహా
రుచేను జీవనమనరాసం ముయుంబు వఅకు దాగియుండెద
ననసంశకరింపక మరెనదమంబతనినాంచారుస్యసన్నాధికిఁగాని
పోయుస మాచారంబ ఖండించియు తనిక భయంబిమ్మనియా
చించిన తోలుంబు తప్పించి సుయోధనుండు వినుచుండ సంధ
వునితో నిట్లనియె 212

కేదారగౌళ, ఆదితాళము

పలాయనము వలదు మగ్నేంద్రవ॥ పలా॥ కులావర్ణ
ములు చరించి కూలిన నిలాస్థలము త్రుంగి లోనికిగిన జలాకరము తే
ల్లను ష్టించిన స్రజవేరు వాప్త విధులు గతి దప్పినఁ గ బలా॥ గనరుండనఁ
దేరా మరాసింధుభూ, వరా లోకమం మరాజిల్లు ఘన, శరాసధరు తె
ల్లరేఁగి వచ్చిన నిరాకరించి నిమరపెంచెదను॥ పలా॥ శ్రుతుల ధ్వనయ
నించి, పుణ్యతరక్రతువులుగా వించి, ఘనసంతతులను(బోషిం
చి, రాష్ట్రము నవ తధతిఁ బాలించి, జనస్తుత్యుండవగు నీవ్వేం
కటాఖ్య సత్తతం బేలు లోపతి సఖున కాడె॥ పలా॥ 13

వ॥ అదియునుంగాకరేపటి దినంబు నాం తన వృష్ట పాంబు నిర్ణించి
యెవ్వరైన బ్లుచేయుదునో చూడుమనుచు యనునూలు దిక్కి జయుప్ర

శ్రీరాముల

సైంధవనిబర్హణము

ఖండు సవ్యసాచిసంబున నతిసంగ్రామపులు సుహారివారిచిరం
బులకరించిరి తమ పరిత్రాణ ప్రతిజ్ఞ వినివాసుదేవుండ
జ్ఞమునకెక్కెనియు. 14

మాహానగ ఆదితాళము

ఇట్టులం జేయుట యోగ్యమా గవివేకము మానినయా
ప్రతిజ్ఞనేగవిటు గపటుపరాక్రమంబున వాడిన పల్కులు విని సైం
ధవుండు సుయోధన్న పాలికరుదెంచియును సంత్రాసంబున నేద్దంగా
న్నుబవాన్ను సంకటము నవారిర్చురున్ను ద్రోణుని నటమునమును అవిట్టునను
సురుం ద్రోణుని తెంపుచును నిష్ఠనను మారిటులం జింతనొందనలను
రులార్కటిక నత్తి వచ్చినప్పటికేం జొచ్చుటకు నల వారి విష్ణ
మాయనుం బ్రస్తుటులం గాముననృవారం దుటు గ ఇటు గ షోడాశ
ద్రోణద్రోణసంధసు సారథ్య తసోమదత్తసూతకృమారబాహ్ల
కాదిశూరుతెల్లన్నివారింతురు తారసెన్నివారలు నరలి జయాచి
తవ్యసైంధవునటుపోవంబరమార్పు దవు ప్రతిజ్ఞనేగతనెలవే
శ్రేతవు ధారుణీవేంకటదాసునిజేపాత్రధారుండగుసారిపరటు
నిశ్చితగపటు గ 15

వగ అనుచున్న మురవైరికిం గిరీటియిట్లనియె 16

~~[illegible]~~

సీ. గబుటటాతివాయుపెన్నెలలగల్గినత్రివ సామజానీకంబుం జమరిచమరి
తటభూజములం గూల్చుతటినీప్రవాహంబు చందాన తేరులం జదిపిచదిపి
తేజిదామకంబు తంతిచ్చుటంబరిమార్చు వనం ఘురంగ త్రెంచి ప్రచ్చి ప్రచ్చి
నార్చిచ్చు కానలనేర్చునరతిం గాల్చులసంఘములనెల్లను లిమినులిమి
శౌర్యమునరం గెలయకాలరుద్రుండనుచు। నన్నరణమునలోకములన్ను
తెంప। శాబ్దీన ఆపేరుపసన్నాశార్థిథిరన్న। గరిమపాటించువలదు
పుష్కరదళాక్ష ॥ 17

సీ. గలాతించిరారాజులక్షణము నమండం బంచియాసునగారిపించునాడు
మత్స్యయంత్రము విన్నవంబారాంపించి మాత్మాద్రోపదిని గైకొన్ననాడు
సురయుతుండైన నిర్జరనాథు నోడించి యులమిపైమెషాంతవంబెచ్చునాడు

సకలభూపతులు విస్మయమందఁగా రాజసూయాధ్వరంబాగఁ జేయునాఁడు
కౌరవులగో గకార్థమైన తియునాఁడు । మానసాభిమానమైనంతయు వ్రాత్తు
పొసు । ధారసము (జలితేని సైంధవవధంబుఁ । జల్లుటెంత చెప నినాదు
జలజనాభ 18

వ॥ ఇట్లు వచించు సవనాంచి వాక్యంబులు కలశ । వెండియుం [illegible] రటి ప్రారణంబున శిబిరం
బున కరిగె యుధివ ఆకచ్చుటికి వచ్చియున్న ద్రౌపదిసుభద్రోత్తర [illegible] కన్నలం
గాంచిన నప్పు [illegible] జ్ఞవతుల వ్యుండరి [illegible] రాజ్ఞునకు నమస్క
రించి రివారిలాను త్తరకన్న యిట్లనియె 19

[illegible]

[illegible]

ముఖారిరాగము - ఆదితాళము

పరమపురుష పతి వియోగదుఃఖము భరింపవశము గునా ।
చెలియ పరమగు నిరామయ (దైవచరించు నిపద, సరోజములు
సంస్మరించుభక్తులకు రావచ్చు నిపుడింత విపత్తుగ పరమగు
గడువేని-చో మనువసా ఖ్యమొందఁ (గఁ జాలను నోయనగను గజ్జప్రసం
బొందిబలునగలు గ్గిసు సుజనులు లాక్షించియు (గబరము గ వసువ్య
సంకుమ మము పరిమళ వసుపుష్ప లసత్పుశమూల్యములైతనరారడు
వస్త్రములు భూరికుసుమములు రత్నవిసరములు మాని వ్యసనం [illegible]
బులకు నివసనంబై యిటులుసువులారు వేంకటేశ్వర దాగ
20
వ॥ ఇట్లు పాపచరంబులాక్రించి మహావ్యసనంబుతో సుభద్రయిట్ల
నియెను 21

కం॥ చక్కని వాఁడు భూరితర, శౌర్యధనుండు మహామహుండు వెం
కట్టైన పుణ్యశీలుఁడు మ హేశ్వరతుల్యుడు కీర్తిచంద్రికల్
దిక్కులనించినట్టి రణధీరుఁడు-చు మ్మభిమన్యుఁడట్టివాఁ
డెక్కడికేగి వానిఁ గన్గొనగ జీవము నిల్పునె-చ్చటా ? 22

సైంధవవధ ప్రారంభము

శా॥ గాసూసుండు జనలలామముమహాసంఘంబుతో నేనన్న
148 యుద్ధసింహయోధముగద్ధముంబులరథా సేనలాపముల్పల్లగా
నాసల్లాపము లాలకింతు సుములుంగ్రైయుండి రసతస్నన్
యూసంబెబ్బు భరింపఁ జోత్రులుసుతౌ రయ్యంగదా శ్రేవాంకు 23

చ॥ విజయుని సూనుఁడై బలవిశేషములుం గలచేసు సేనధ
ర్మజులకుఁ బ్రీతిపాత్రుఁడయి మాధవసభనిక కుమారుఁడై
నడిచి జినొంది విష్ణుచెడ్డ కాపురుషుంబవెఁ గూరిసంఘుక
ర్ణైజపడి యుద్ధచుంబినిఁ గఁ గష్టములాంత నివారలుండుర 24

వ॥ అమాత్యులకు జనార్దనుండిట్లనియె 225

సింహోత్తమ ధనము. ఆదితాళము

ఇంతే కదా గయా తా కక భాగము గరింతే గయుంత
నాల మోభాగులమ్మై జీవంతుమును చూనము లియుండంగఁ గల్
తాంతునిమాతలు దాయుదేవులుర్వంతే లోనఁ బ్రాణంబులు
విడిచెదగరింతే గయా వేళనింబు రొష్ఠముంటి లోనా వలజము
కదనటుపై గర్భములో వసింతు రజీపుల కొనతల్లి మావాస
ము గాదమ్మా జగంబున గనింతే గవాసిఁ గన్న రణాధూరుల
గెల్చి మృవ సైన్యంబులఁ ద్రుంచి యువెంకటు దాసవరుఁడగు నను
మెచ్చు సులగ్నసము తో స్వర్గంబుఁ జేరినాఁ డేస రాజము ఖేతాపర
పుత్రుం గడింతే గ 26

చ॥ మలమునుఁ బురువులు కెమదడు మాంసము మా షికరో మజాల
మ్మలురుధిరంబు పంద్రుకలు మూత్రము గల్గినరోఁత మనితోఁ
గలయుక మానిసద్దేశము నైకొని విష్ణుశరీర ధారియై
వెలయుచునీసుతుండుబలు వర్ణఁ ద్రివిష్టపమందు మానినీ 27

ఆ॥ శాశ్వతాంగ మొందఁ జాలరె యంతటి । ధీరవర్యులను నతల
యూసఁ గొల్చి మించిచె యువిలా నలంచి కీర్తినే । రుచులకు చునిచి
నారు గాని గ 28

వారికర్త

వగ్గఅనివారలమాటలడించి పాండవులకడను వచ్చుటయు
భక్తజనంబనుచు దేవదేవుడు ఇచ్చిరంబుల మహారాజనెనిచి
తానును నిజనివాసంబునకరిగ నంతగోవర్ధనధరుండచ్చుగనుపెంచి
చియుతనిశ్చిరంబునకరిగె. కర్తవ్యసంబునే యుంచితాయెయు
ధంబులువిష్ణుంచి శ్రీదితానయుతనే వద్దతిదినంబులు గుంబుక
పూజగావింపు వేరాత్రి వేళ మించెగావు ననవత్స్థాపమును
టయుగాం దేవిగంధమూలాదులుతేపనంబుల మూధవాంఘ్రి
ద్వయంబు బూజింపన ప్పుడుశోత్రమును శ్రీదినాశర్వతించి
సుఖనిద్రగావింపు మేను బాయువచ్చునని చెప్పిదారుకునితోస్వ
కీయశిబిరంబునకరిగె భోజనానంతరంబుని ద్రించి తెల్లవారు
జామునలేచి దారుకునితోనిట్లనియె 29

కాంభోజి రాగము. ఝంప తాళము

దారుకా వినుమయా నాగశయనా రసిబోధించుమాట
దారుకా కృష్ణరుక్మిణియుద్ధమునిప్పుడు అనని కేరటి పల్లగ
రాజ హారకేశవుల గాచెదమని పల్కినారటు దారుకా రేపు
కృష్ణుని మంచు లోపలనతడల్లకున్న పాపము పొగిరిటిలా
నేతోతిసెదనంచుని ఖిల భూపాలుర లోనునగురాపకుండవలెను
గాంగాపనిజేసితేను నేనకటుబట్టుతుకలేను పాపియైనను యోధను
నిపాలిటగల యోధవరుల నేపునదాసిరూపముజేసి నాపరాక్రమ
ముసూపెదగనుము దారు సకలరాజనమును బాండవులకునే
నియంగబూను టుకలనకమున్ లోకముల న్నింయునేడ యుగవలయు
నికామమున గౌరవసేనకు రహోనరుడంతు నరునకు బలమెక్కింతు
బానికనసియుంతు పైరికోతుకమడంతు బూర్ణకరుణా
వెంకటాఖ్యనకునానందము గల్పింతు దారు 30

క॥ భారతయుద్ధమందు నసి బట్టుననేనని శాబ్దిజేసి కం
గారానరించితేని వితథాదవచస్సనియందు వేని [redacted] ము
వ్వారతి నే దియ్యనని జ భక్తజనంబులనాటవచ్చువాన
పారము సత్యమైనిలుచు నట్టానరింతుగదయ్య దారుకా 31

తోవార
కావునవరు కార్యమునె ఆవేర్పుటకర్తవ్యంబనగాను
భావంబులర గవిని దారుకుండు వల్లెనుకల్పనని తోను

సైంధవ నిబర్హణము

150 సంకల్పించిన మాత్రంబున నిష్పవములు భస్మముగా వా
సంకోచింప పతంగుం డాయాసంబున జలధి నిలయని దివా 32

వ॥ అని నక్షిదారుకునితో శ్రీకృష్ణుండు సారథి నను రణంబానర్వ వల్లనవ్వు
డు పాంచజన్యంబు పూరింతునని నీ వెటులింగి సైన్య సుగ్రీవ మేఘపుష్ప వల
కంబులం బూన్చి మదీయ స్యందనంబు దెమ్మనినన తండు మహాప్రసాదంబని
యునదియిట్లుండ నక్షణము నుండు నిద్రించిన పిమ్మట నతని స్వప్నంబున నర్జు
నార్జునుండు తనయిష్టుమాగానె జ్జయిచ్చి మాత్తుండ బెట్టి బద్ధాంజలి
యై నిలుచుండ నతని కరంబు నుగ్గ విండుండు తనకరంబున గీలించి యాక
సంబున కెగసిన నిరువురు కైలాసంబున కరిగి చంద్ర[illegible] శేఖరుం గాంచి
లంబోదర కుమార ప్రమథులతో బార్వతీ సహితుండై వెంచేసి యున్న నల
లో వాతునకు నమస్కరించి నిలిచియుండు నరనారాయణులతో శివుం
డిట్లనియె 33

ముఖారిరాగము. ఆది తాళము

నరనారాయణులారా॥ యిట్లరుదెంచుటకు హేతువేమన్నా
నర॥ ధరణీభారము డింపగ, భూవర దుష్టుల వధింపగ॥ సుగుణ శిష్ట
రక్షణము వెలయింపగ॥ సాంగ ధర్మంబు స్థాపింపగ, మానవ రూపున లో
కంబున జనించి, తిరిగాపు నెంతటి కార్యమైన ప్రసరణ జేసెదవే
కటాక్ష ప్రసరణకె సంతోషించునట్టి శ్రీ॥ నర॥ 34

తోహార

నావుడు శ్రీకృష్ణుడు ప్రార్థించగ నరుడంజలి గావించి
భావజారితో నిట్లని పల్కెను బహువిధముల వినుతించి
బలవద్రిపు వినాశకరంబగు పాశుపతము దయతో డగ
నులు సుమా యనట్లయ ప యన్నమాను వేల్పులు [illegible] కొనియాడగ 35

వ॥ అని నమ్రాలాపాది సంతోషించి యిచ్చుటకు నతి మారంబునన
క్షరాలంకుల లోపల దియు ధనుర్బాణంబులున్నవి చ్చుటకే తెమ్మనుటు
యు నన్నరనారాయణులా సరోవరంబున కరిగి [illegible]ం డూపురా

కమునాఁ బాదప్రక్షాళనంబుఁ గావించి తదీయ దివ్యసా
ధనంబులు దెచ్చి గంగాధరుని ముందటఁ బెట్టిన నాక్ష
బ్రహ్మచారి మహాధనుస్సునఁ బాశుపతాస్త్రంబుఁ గూర్చి యెక్కు
వెట్టి ప్రదర్శించి కిరీటికొసంగిన [illegible] మతోఁ బరిగ్రహించి
శివసాధనంబులతో నటచోటునుంచి వాసుదేవసహాయుండై మరలి
శిబిరంబుఁ జేరినట్లు స్వప్నంబుఁ గాంచె శ్రీకృష్ణుఁడు దారుకు
నితో సంవాదంబొనరించుచుండ నది కిరీటికి స్వప్నాంతకాలంబయ్యనం
తమ మున్న ధర్మపుత్త్రుండు లేచి కాల్యంబులు నిర్వర్తించి సభఁ జేసి యుండ
సమస్తయోధులును దిక్కులనుండి వచ్చి నమస్కరించి యర్హాసనంబులఁ
గూర్చుండి రయ్యవసరంబున మధుసూదనాగమనంబుఁ గని ధర్మరా
జు దానిని పూజించి సువర్ణాసనాసీనుం జేసి దేవా సవ్యసాచి
కార్యసిద్ధి దివ్యచిత్తంబునఁ దలంపవలయునని ప్రార్థించుచుండ
నింతలోఁ గిరీటి వచ్చి యుధిష్ఠిరునకు నమస్కరించి స్వప్నవృత్తా
తంబెఱింగించిన ధర్మరాజాది సభాసదులానందించిరి
శ్రీకృష్ణదేవుని మాహాత్మ్యంబుఁ గాని యార్జునునంతరము రుక్మిణీ
కాంతుండు జయప్రదంబులగు మంత్రంబులచే మంత్రించి ర
థంబు సన్నాహంబు సేసి తెచ్చె ॥ 36

తే॥ గాండివిని దాని మీఁదఁ గూర్చుండఁ బెట్టి తానునా [illegible]
పించు తరుణమందు । బ్రహ్మ [illegible] తనకు చేరంగఁ బార్థుఁ [illegible]
ని । తోడనిట్లని పలికె సంతోషమలర ॥ 37

అరవారప్రియ త్రిపుటతాళము

సాత్త్వికనివహ [illegible] నిలువమయ్య గసాత్త్వ
సత్వసవరూప [illegible] సారసలోచనుండు, నిత్యముగా యుండ, నేయు
[illegible] గసాత్త్వగశమనము గాచుటు, సైంధవుఁ గూల్చు
టు, సమకూడెరండునే, సమయములోననే, విమలమతి యూధ
[illegible] సమము నీవు విచారింపుము వి, క్రమమే పారంగ జయత్ర
ము, సమయుంచుటకై నేనగ [illegible] గసాత్త్వ ధారుణీ వెంకటదాసున్న

సైంధవుని వర్ణనము

152 చూచిన, ~~[illegible]~~ నీరజనాభుని, కారుణ్యపూరితచే, గా
రవ వాహానికేతెంచి, ఘోరశరంబుల వర్షరించి, మార్గా
మెునరింపకయున్న్, మురలను తండ్రి నుమంయున్నన్ హనా తృణక ॥ 38
వ॥ అప్పుడు కునీయుకా నిశ్చైన యుందు రథంబు వరోహించి తిరిగి సై
న్యంబునం బ్రవేశించె 39
సీ॥ అంతనక్షత్రోజ్వలంబా మడలవిష్ణు, మార్గ్దుకోసులబూరము ప్పు
లైశాల్పముగ(జ మూరాహారంబు నిల(బెట్టి) యమునకటు పూర్వపాము నర(బన్ని
చివరభాగమునందు సింధుభూపతిసుంచి, యురుణా శ్వయుక్తరథాంగముక్ర
తెలిపాళ తెల్లని చిలుకత్తు ధరియించి, మహాగ్గరంబునను మున్నుండు నిలిచి
బాకిణీయాధుల నెల్లన భయము సంగి । కలవాము నరింప(దనమా(దనది
సివచ్చు । చక్రగాంజీవధరుల తేజస్సు(గాంచి । సేనసగ్గించి యుట్లనే(
జేయువిచి ॥ 40

శ్రీరాగము । త్రిశ్రజాతి

వచ్చుచున్న వారు ॥ నరవాసుదేవులల్లవారె ॥ వచ్చు ॥ విచ్చు
లవిడి సైంధవుపై, మచ్చరము నను వెంచిరి, చచ్చు దవు ను భీతమూ
ని పొచ్చురికతోను ంజరయా ॥ వచ్చు ॥ సురాసురులు వారి(రాత్రి)చూ
డ(జాలరో, పరాక్రమమదిలో మాని, శరాసనంబులు బూని, దుర్గం
బునకు(దయాపుడు, భూరమువా ఉ(జూచుకొను ॥ వచ్చు ॥
ధరవేంకటదాసునికి, వరములాస(గు కృష్ణు(డనికి, సురపతి
పుత్రుని (బురికొల్ప(గానిరు, పురు(సూ)డి మిక్కిలి బరపసము
పుగ ॥ వచ్చు ॥ 41
వ॥ అనియిట్లు వర్ణించి సైన్యంబునకు తానపాంబు(గల్పించి
తన్నుసమీపించిన గాండీవిం గని పార్థ నీవు జయద్రథుంబా
చ్చెదనని ప్రతిజ్ఞ(జేసితివే సురక్షింపను నా వా(డనని నవి జయు
డెట్లని యుంచే? 42
సీ॥ తుత్రరథుణ్నైకస్ప్రేవులుండోలిని, జ్ఞించిన వృత్తిపై రుమోసనని

స్వపతేయంబున [illegible] తాఁచి యుంచుమందసము [illegible]
మనుమనేర్పడియున్న జనని బాల్యమునందు తనయుని సముంపఁదలఁచునని
దానశౌండత్వ[illegible] చెనటించెడు నరుఁ, దర్జులకొలకుఁ [illegible]
వేయు విద్యాదని విధము ననివాసు [illegible] నల్లని
[illegible] మందిన నిష్ఠుర [illegible] ముంతునో [illegible] 43

వ॥ తదీయు వినయాలాపంబులకు కుఱుంఢుల్లోనసంతోషించి యుద్ధంబు
సాగవలయునని కృష్ణార్జునులపై దబ్బిది బాణంబులు ప్రయోగించిన 44

తోమర

ఆయమ్ములు తనకాయమ్ములఁబడ నర్జునుండు కోపించి
స్వయనాయకమ్ములఁ దిష్ఠరములు చిత్రముగాఁ ఖండించి
మరలఁగా [illegible] బాణంబులేయ [illegible] దమ్ములు సంధించెన్
శరములు శర[illegible]ములు వేరినింగిఁ బర్విన్నని గతి గర్జించెన్
హరిహోరు [illegible] వాసుదేవుఁడి [illegible] యెన్
శూరవర్య [illegible] లుం [illegible] చనె యెన్ 45

వ॥ కావున [illegible] బాణంబులవలనఁ బ్రయోజనంబులేదని [illegible]
[illegible] కర్తృవ్యంబిని [illegible] మధుసూదనుం
[illegible] ధ్వంబులన [illegible] జవంబున [illegible]
[illegible] బ్రవేశించె నప్పుడర్జునుండు చతురంగబలంబులను
[illegible] దవ్వరిగి ప్రయో
జనంబుగాన [illegible] ముగరంబు [illegible]
[illegible] 46

కల్యాణరాగము · రూపకతాళము

[illegible]
[illegible]
[illegible] [redacted] [illegible]

సైంధవనిబర్హణము

మఱచెల్లనె గభూమీశుగ నిన్నటన ప్రాజయద్రథునినెదాఁచక
యుంచినాఁడ నన్నమాటఁ దప్పినదంచుటనానయుంబసుఁ
గరదా గభూమీసుగ వేంకటాత్మ వరదుండగు వెన్నెనిగలిచెదనం
టివి, శంకరేశసింధురాట్సన్నాహరిత్మంచెదనంటివి గభూమీసు ౨47

వ॥ అని వుటియు నిట్లనెను ౨48

సీ॥ కలకాలభోజనంబులు మాన్పుదామనుచు భావంబు కుంతేయ ఖపులయందుఁ
బయుపయు మాటలే వ్వటికెనిపూయంపు, బుద్ధిప్రేమపొందురా టక్కుత్రులందుఁ
గన్నరు మమౌటక్క రినుడునెమాయంపు, బవలుళాసుకంపతత్వర్ధులందు
ననిచేయఁగల వాఁడనను మాటు మాయందుఁ, దిరనిమమత కొంతేయులందుఁ
గలిగివర్తించునిన్నాని పల్లపతి వసుచు । నవ్విదనందుకు మాకు దైన్నములభిం
చె । ననినవిని ద్రోణుఁడాగ్రహంబడఁచికొనుచు । రభసమున నిట్లులని
యెరారాజు తోడ ౨49

చగముడుసలివాఁడఁబో యుఁడనా మాఘశరాధ్యనిఁబోర్కుఁదాఁకిపొం
మమునజయంబునాసఁగాని, తోడనపోయదనంటినని వా
రిదములవాయువళ్ళులవా, రింతురు ధర్మజుసేన్యులాడుబ
ల్లిదులగువారిఁద్రైతానివ, లేము ఇకేతనుఁడాఁకుమా వినక ౨50

వ॥ సయోధనుండయాన్యుఁకోపాద్రేకసమయంబున డాంటినిస
వ్వసాంచినన్న వధింపదేయనిసఁ బుంభసంభవుండు రారాజుతోఁబరు
లనాక్షేపించు వారికైనను బ్రాణభయంబు గలదుగదా యని పరిహా
సించిన వివకవచధారణంబను మహామంత్రంబుజపించి యవిచ్ఛి
న్నాకబంగరుబాందళంబున నావహింపఁజేసి సుయోధను
నకాసంగి దానినే ధరించియుండు మప్పుడట్టి దివ్యాస్త్రంబులవల్ల
నుభయంబులేదని విశ్వసింపఁబలికిన నట్టా పతిదాని ధరించి కెర
టిందాఁకఁబోవునప్పుడప్పార్థుండు ౨51

తే॥ గీ॥

వ్రతామయుధాభిఖ్యుఁడు వరుణాదేవసూనుఁడు తన్నెదిరించి
శతాస్త్రంబు వేయఁగ వాననెల్ల శరఘ్నంబున ఖండించి
ఘోటక సారధికేతనములనిలఁగూల్చి సుదాధ్వనిఁ గల్వాడి

పాఠకథ

పాటవమున సర్వముగ తిరోజు చుబులాష్ట ర్వములు బాల్యకరా

చ॥ బక్షము పొగడంగాని తదయునాథ సంచు దిరించని పాలిత్రై నేసిన చో దన్నవధించు నను మాటు [redacted] ము ఆ చివృష్ణునిపై నేయ నది పుష్పమూలికపైఁ బాసుదేవుని నంతంబున చూలించి మురళీ తాయు ఘని వధించిన టు మా జననక సైన్యంబుల వధింపుచున్నది రితో దేశవుం డిక్షనాయు 152

ఆ॥ మోరు భారమయ్యు వారువంబులుడేస్సు। దావంము డిపితెనిదమ్మ పములు। దిర్ఘునన్నరథము విగిశత్రు సూనుండు। భూమి మీదనిలిచి పోలుపుమా [redacted] లు 153

చ॥ పరిపంథిపరూథిని వరండంబుల చూలంద్దవిరణ భూమియందదపకారంబు గల్పించి దివ్యాస్త్రంబులఁ జెల్లిన నయరిమతోదకంబు క్షపించి దానిచుట్టు సేతువు బంధించిన జనార్దనుండు మాయంబుల నిరుత్తావించి తచ్ఛరంబులు ప్రశాశించి శరరస్థంబులను బాణంబులు పెకలించిక వచంబులు దొడగనటుపైఁ గిరీటీసేతువుచ్ఛేదించి తడినేలయందపరిమితఘూసంబు మొలిపించిన మురాంతకుండశ్వంబులకక్షసమ్మమైపరథంబున కుబంధించి గాండీవధరునిక్షైంచి తాను సూచరంబునఁ గూర్పుండి [redacted] యున్నప్పుడు 154

సీ॥ కృష్ణని క్షితము వాకీంత్సంబు మెచ్చి పర్వించు బూసేన జేజేల బారు వనజలాదముచ్చక్రవాత్సల్యమును సన్నుతించిరు పాంగయంత్రప్రవరులు చిత్రచేశపిమనేష్యము గానమునరించె (దాలమున్నెచిగంధర్వ సమితి గౌరిప్రభావ విస్మయమువునేనాడె (భూ) నలిరేఁగి దేవాంగనాచయ [redacted] సింధుదేశనాథుశిరము ఖండింపుము। ఉచ్చారంబయియు ముహూర్తకము చుకబలుకుచుండి రశరీరలవొంద్ధి పులనిసంజు। యుండుమోఘరతిమచ్చరింప 155

చ॥ కృతరాష్ట్ర(మ)ండాపుత్రశ్రీతమానసుండై యుల్లనియుసంజుయుమనసేనలు రూపుమాయుచున్న సుగాండీవి దివ్యాస్త్రసానలంబును శ్రీకృష్ణదేవునవతనియందు గలవాత్సల్యంబును

(శ్రీరామ)

సైంధవనిబర్హణము.

156 వినంగు తూవోలంబుచున్నది వస్త్రాశాంపు మనుటయు
సంజయుండిట్లనియె రాజేంద్రా తదుపరి సమరసన్నాహం
బుతో వచ్చుచున్న నకుమారుం గాంచి చక్రి గాండీవితో నిట్లనియె 56

బేహాగ్ రాగము. ఆదితాళము.

కిరీటి నిరీక్షింపుమా॥ దురాశయుండు సుయోధనుండు॥ కిరీటి॥
పరాకుమాని నతా సంగతంబా నన్నుగాముదిం జిరాకు బూని వచ్చెఁ జూడరా
సనంబుగ కోనిక కిరీటి మాయా జూదమందు మీకు పాయము గల్పించెను
పాయని దుష్టమాపటాలి బట్టలు విడిపించెను, పాయబుద్ధిగా శిలాభి
యుల్లగాలిపించెను, చేయరాని యపరాధములు సేసి యడిపించెను, వే
యుమాటలెందుకు వేడిపడుచున్నైనందుకు, నేయవయ్య బాణములు
వేయవయ్య ప్రాణములు కిరీటి మోసగాడు దుష్టవరుడు యాసనము
ముగా సింజెండ జేసినాడు వెంకటాభ్ర, దాసుని రక్షించునా
కులన్నసమబ్బు వట్టుగా దురాసదుండ ద్వైలతం కిరీటి 56

వ॥ అనుచున్న సమయంబున సుయోధనుండు సమీపించి కర్ణుల్లాడు
గౌల్పులంగట్టుతోఁ గొట్టిన చందంబున (గు) పార్థుసు ల
పైంగతి పయకిర్తము ఖండంబుల (బు) యోగించిన నరుండు గాండీవసు
ణంబునారించి 57

తే॥

సూటిగ విపులాస్త్రంబు లేయఁగా సుయోధనుని మెయిఁ దాకి
నాటుమైనసద్దుచే విరిగి ముక్కలైయ గిర విసుపైకి
యుమ్మి బాణములు సంధించిననటు లేయుచుండుటఁ గాంచి
వెన్నుడు పల్కెను విస్మయమంత్ర వహించి 58

మ॥ సురశాజ్ఞాంధన మున్నది దుశరములు, శుంభత్ప్రయత్నప్రాయమై
పరఘుంటాది విరోధిసంఘము సహీరపడ్ వెల్లుగ్రాక్షుండనే
దరయక్ మోఘములైన వేమిక తము, యస్త్ర వాము
ధ్వరమైత్రమ్మెనా వాస్త్రలాఘవము తోడ్త్ర వాసనా చెప్పుమా 59

వ॥ అని జనార్దనుండు ప్రశ్నింపఁగాఁ గిరీటి

హరికథ

ఘ్నని యొద వాన వె యుంగని రవాన్సంబు ముల్లోకంబునందు
లే దిది త్రికాలంబు మరేన్నధను నిశానంగిననవచ్ఛా రణావి
వాన ప్రభావంబు గదా తనినాశ్వదివాన్ప్రభంబుచే మాంచుంతు
ననిక వచమాళిళి నామకా స్త్రంబు సంధించిన నశ్వత్థామ సరాష్ట్ర ఘా
తినియును పరిషత్తంబుచే రూపుమాపనటు శ్రీ గర్వ ఖండింపించినురుష్టు
త్రుంబాయిదాణి గాంధార యాస్త్రజుని వాస్త తలంబుల యందును
లలాటక వోల్కంబుల యందును దేవ్యబాణంబులు నాటించిననారా
జరాజు నిర్పు యానాజునం[illegible] బును కత్తెళంబు విడిచి సంగరం
బునకు దాలంగి పారిఆన యున్న పసరంబునని [illegible] ము గాంజీవ
నిర్గతశిలీముఖ ప్రవరం[illegible] ములచే జతురంగబలంబుల వధింపుచు
సైంధవు దిన్మనకే సుయోంధనాసమ యంబునను.

నావేరాగము. మిశ్రజాతి

ఘనుల ఘంకారములతో బనుల వుడు సభ్యతో
ఔనినా ద్ల్పణము తో నశ్వ్యేష్ట బాళ్ళ తహాష తో
జానైన నేమా ధవులతో సకల వాష్ప స్వనము తో
పనుల భక్షింపుచు భూతేపతే కాలా హాలము తో
నేమనని త్రి ఢి గవియున నెకహూరు లయల్లు తో
గానన మునియా ధశరసం ఘాతపాతారవము తో
హానిను తులకుకల్ప ష్ట వాండుమా మార శంఖధ్వనులతో
మానరహితంబగుచు నిండిన మర భూమి విస్మయము గాంచెం.
వగత త్రమ యుంబున ధర్మజుండు సాత్యకి తోని ఘ్ననియు
వాం డుస్థానితోడి ౧-చతురశ్రజాతి

తోడు నేవేసు మర్మునునకు (౧గ) వెలాను [illegible] ౧ తోడు
నేడుజయద్రథుని శిరంబు దయ గ్రిడి వెళ్ళినాడు వాడే మై
న జాడ దెవియ వేదు గాన (౧ తోడు౧ జలజాక్షుడు నేవు పోవు
తనకు గలరని నరుడు వే యచూపు లేక చలుపు చుండుమువారాప్త మాం
పు గాక తరికే తీర్చవలయు దానికోపునట్టి బలుడేవే వేత్తక
నన్నులు లేరు మనల్పుకు ౧ తోడు ౧ అనఘ దక ణ బెద్దలాక్ష్మి వెలా

సైంధవనిబర్హణము

ఘ్నములు వారిఁ గన్నఁ జెప్పవాఁడనను చిన్నవాఁ[illegible]డుస
రులమాట విన్న వారి బన్నములు దీర్చుటకుఁ జన్నఁ బ్రజా
లాపున్నముని వేదములు గన్న బుధవిత్తి చేపవింటి నింతకు మున్న
విన్నపములాలించి వేంకటాద్రి సదనుండు మెచ్చని సన్నుతించె నే.
వేగమె వెంచి గతోఁడుగ 61

వ. అని మఱియు నిట్లనియె 62

మ. అలసాభద్రుని భంగి నింద్రసుతుఁ డత్యంతమై పోయెనో యుత్తమా
బలునింజూడని లప్పఁ జాలిఁ గమ త్రాణంబు లిచ్చేటువే
కలవాంబుక్ సరిపుచ్చి పామ్మను చుప్ప త్రాణంపఁ జైనె యుఁడి
మ్మాల జోవారులా నర్చి ధర్మజు నవ్రా మోదంబుతో నిట్లనెన్ 63

వ. దేవా యనిప్పుడు ప్రాణంబులు దాఁచు వాఁడంగా నైనను సప్పసాచి నన్న
భవత్ప్రసాదార్థంబు నియోగించి పోయె నిప్పు[illegible]చ్చేటి నెంబో యునన
మను నాయని శంకించె దననిన ధర్మజుండు యాత్మ బలుమంది సూరు
లమధంబున నుండు నాకు భయంబు లేదు ద్రోణుండు విజృంభించి
నన్నుఁ బట్టువచ్చినిని(బలాయనుండ నని యున్న దంబా మ్మానిన[illegible]త్రకే య
చ్చోటు వాసి 264

తేగవచము ధరించి మేటిసింగాణిఁ బూని చంకలఁ దగిల్చి దానలు ప్రసన్న
రోలి స్పందనం బెక్కి సూతును త్వరపఱచి యరుగుచుండంగ
గలశజుండు ద్దగించి 265

వ. కోపంబున నగ్నవత్తుఁ జేసితైనె యున కిట్లనియె 266

పంచచామరము

నిరాకరించి ధర్మజుం డనిన్ వసంగనంతన
గురుండు పార్థనంతపాఁడు ప్రారి మామకాత్మము
శరంబు నొచ్చి యుండఁ బోవ గావశంబునే మునిన్
ధరన్ జనింపఁ జేసినట్టి ధాత్రికైన సాత్వికిన్ 67

వ. అప్పలుకు లీకుఁ బ్రత్యుత్తరంబుగా సైనేయుండిట్లనియె 268

పారిజాత

కాంభోజిరాగము. రూపకతాళము॥

చెల్లునా యిది భూసురోత్తమా॥ మాపై గ్రోపింపఁగ జెల్లునా॥
పిల్లలము మమ్మాయందానిఁ జల్లని చూపులు నిల్పక, పెల్లుగఁ గోప
ముఁ జెందుట్లు వల్లఁ బ్రియా జనముల కిట్లు ॥చెల్లునా॥ గురుఁడవని
పరికించి, నరునకు నేఁడిచ్చెదము, బరయక నోపంబుఁ బాల్చి, మరము
నకై నమకించుట, మరియా దేనా దేవా, మానాసఁ గుమ యాత్రి
వ, నరునకు బాసటుఁ బోదు, నాకష్టము రావలదు ॥చెల్లునా॥ యది
యుమ్మా దువత్సరములు, బామలు వడివేంకటాఖ్య వాదయు
నికవ పచేతఁ బొందవే యులు సంగరము నర్వ, మదిఁ దలంచి
చిరంయా, మానవయా విపరీతా, నృదము గుకార్యములెలా,
బ్రాహ్మణజాతికే మేలా ॥చెల్లునా॥ 69

అని వచియించిన ద్రోణుఁడు హా తకరాళులనాత్మకై నేయఁ
శినివరుండు తదాబ్జాణంబు వెల్లఁ ద్రెచ్చి రథాంపఁ జేయఁ

వ॥ చాపాచార్యుండులయు కాల కాలని భంగిఁ గోపించియుక్కర
క్తిం బ్రయోగించిదనిచేఁ గాంతితివనుచుండఁ గృష్ణానుజుండొక్కడి
వ్యాస్త్రంబున దానిఁ ఖండించెనంతరంబు ద్రోణుండన్నది వ్యాస్త్రంబు
లేసిన నన్నియు నివారించి చిత్తన్వములకలతకై నెయుండు బాణవర్షం
బు గురియించినఁ గొ[illegible]భవని రథంబులు మాలు మొగంబు వెట్టిపో
అంతా ఢంకొనన వ్వీప్రోత్తముండు తనమనంబున 70
సీ॥ ప్రోదినిఁ ధరుఁడైమమాదానవులనెల్లఁ బరిమార్చినట్టి నిర్జరవిభుండు
సకలరాజుల నిర్వదొకపరి స్వధితిచే, న[illegible]టికెనరణంబు కానందనుండు
గురునితో బలునాల్ద్దు దుర్మముననరించివి, మానితైనసంగాసుతుండు
వీరాగ్రణులమౌళుల విజయాప్తయుమును బాల్చి తనరారు మర్త్యేంద్ర భవజుండు
చాపకౌశలమున నశరచరంపరలేయు పుణమున నితని కోపరను మానె
చుచున్నవాఁడ నేఁ గినివరుఁడింత। మారుఁడోటనేడు సూజనయ్య 71।

వ॥ అని యచ్చెరువు వాసి పెంచాలన్నైన్నంబు మైఁ బరతెంచుటి
యుష్టైన యుండు ప్రాపహంబుఁ జొచ్చి నియంత్రణి రక్షించిసారధి

సైంధవనిబర్హణము

160 అని బాహ్యానైన్యంబు దయం గదిసెదరూధినివెండియును
శ్వాదిదత్యాదిశపుతనాసముదాయం బిమున్నాడు సైన్యం
బులునాచేతికంతునట్టురథంబున గుప్తమేను శైరిపరంపరలనిర్గ
లించి పాండవులకు వేలానదించుము దీయుబాణములంచెల్లిం
చి ద్విత్రియోజనంబులు దవ్వని సుయోధనుండు నన్నుం
గానియనాడవలయునని సారథి తదియాభిప్రాయంబును సరం
చితవ్రాంగంబు దోలుచుండె నట్టియెడ ॥72

సీ॥ శరధారాళ్లైనదృశ్యమై ప్రభావించు తురగాళిసాదులతో వధించి
చైతన్యమొందిశైలంబులనగ్రాల్చు మత్తద్విరదములమ్ముచ్చు మార్చి
యునుకజల్లినరాలనంతటి పుష్ప తనరు పాదాతికోత్కరము గూల్చి
బెదరు నొనకరించి ప్రదరంబు దేయు బల్లిదులకుత్తుంకలవలె గోసి
దండిమానవుడైయట్లు ఝండకాండ కాండములనేసి భండనోద్దండుడగుచు
జెండుబెండాడె ననిరికోదండమూని యంబురాక్షిడగనా
థమండలంబు ॥73

వ॥ ఇట్లు మాయాలేకపరవాహినులంబారిగాజుచున్నసాత్యకినడ్డగించిన
కృతవర్మ విక్రమించినకుంతనిగినవారితోరణంబానరింపుము నాతోడం
బెనంగు బుడునకథనారంబు చాలదు నాకును వాస్సంబనిపలికి నత్య
నేయుని వాతోపదేశవాక్యంబులకు సహింపక కృతవర్మయిట్లనియె

తే॥ చతుర్థజాతి 74

ఎలరాగనాత్యకికర్వమిటు గవేలరాగనలావుసూపి
యాలంబుననను దూరించిపోటు దోలినపుడు గాగకలాగ బ్రేలన
లనాకోలలవాడికి సొలకనిరిచినచాలెస్సగదా గంటులగనేమునిపయా
దవకులంబునం దేనిత్రింపంబు డియుం టిమిగదగయెలగనా మనకు వెంక
టాభ్యవరదుండు శోకములాప్పుడుసమానుడుచుమాగయెలరా ॥75

వ॥ ఇట్లు బీమసంబున భాషించి హార్దిక్యుండు ఘోరతా
తాక్షిజ్వాలాసదృశంబులగుశరములు మంబులుపాంత్రంబుగా సంధించి
యాశ్రుపస్సైనేయుండ బ్బాణంబులనా యాసంబున ఖండించి కాంతవ
డిసమరంబానరించి ॥76

[illegible] [illegible]

విలువెడఁ గ్రుంచి నియంత్రశరంబు నమోఘశరమునఁ బడద్రోసి 161
బలుకోపంబున వాయువులఁ జంపిన బావ బలంబెడఁ జూసి
తాలఁగనని కెఁగ్రుతవత్సపి దపన త్రోయు జాడ్యమునను జూండు
కలనికి వచ్చిన త్రిగర్తసేనలఁ గాసి పఱచె నాకృండు 277

వ॥ ఇవ్విధంబున మవ్వురు నందనం బులం గూల్పి మృగపతి చందంబు
నఁ ద్రిగర్తసేనలను బాండుపుత్రకుని దర్శించి మాగధ బల
సంఘుండు కోదండంబు ఖండించిన సైన్యయుండు రోషకషాయితా
క్షుండై యప్పుల సంధునదఖంచి సుధర్మునందను భూపతిని స
సైన్యంబు గాఁగాల్చి ఫల్గుణు శతాంగంబు నిరోధించుచు బాపు
చుండు నాత్మకైనవిరించి దుశ్శాసనుండు కతిపయ మార్గణం
బులేసిన వానికినాగమింపక పావ్మను జుండెట్లనిన 277

మోహనాసగరము. మిశ్రజాతి

నిలునిలుము దుశ్శాసనా గర్వాంగము దునగ నిలుగ నిలుము తె
గ్గపాదించి పాండుసుతుల నరణ్యంబునకుఁ బనిచిన బలము చలము సఫలము
గా యోధులు బలె బళి యనిమతింపఁగ నిలుగ సూతపుత్రుని భుజాశౌర్య
ము మాతులుని మాయావిధానం బాతగా నియకొని కపట ద్యూతమున
గెంచి తిరగాదిగ నిలుగ కరుణ్యా వేంకట వాసు నేలడు సరసిజాక్షుఁడు
సంధికై మా పురికిరాగ నిరాకరించిన బరవసము తెలుపఁడు నట్టు
లగనిలుగ 78

వ॥ అని దుశ్శాసనుండు మండిపడి వాషాణ వర్షంబుగురియిం
చిన శినిప్రవరుండు వానినెల్ల నిరుపాలంబుఁగా వించి యుద్ధతిమా
త్రభావసంపన్నంబులగు శరంబులు ప్రయోగించి రథరథ్యసూ
తధ్వజ దండ తూణీరంబులఁ దుత్తుము సేయుటయు దుశ్శా
సనుండు చేయు నదిలేక నిరుత్సాహుండై పలాయనుండై కతిప
య వీరులతోఁ గలంగి దూర్యోధనునికడకరిగె నంత నా చారంబర
సయు యుద్ధమ్ము భవర్ణుండెట్లనియె 279

సీ॥ పాండుకుమార సంపత్ప్రభవంబెల్లఁ దెగిజూదమున హరించువాడు।
పరమసాధ్విని సభాభవనంబునకుఁ దెచ్చి యోర్వక వస్త్రంబులూడ్చువాఁడు।

సైంధవనిబర్హణము.

162

పాండవుల్లో నలోపలనుండనవమాన్యమునరింపసేనతోఁ జనినవాఁడు
సంధియొనర్చంబంచు సర్వావశ్యులు వచింప, వినక జనార్దనతో వైరమునయునాఁడు.
లేని ప్రాణభయము రానేల సాత్యకి । కోడిపాఱియేపు వాఁడవైతి । వనటచే
వపసేనుఁడైననభ్యుసుఁడైనఁ । దాఁకెరనిదాగఁ దరమెనీకు ॥ 80
ఉ॥ పౌరుషముల్వఁగల్గినిజబంధుల వైరుల వాలుసేసికం
గారునకొడిహారులు వ్రాలినవవ్వచునుండభీతిన్
జేరఁగఁబోలుతెంచితివి నీ యనుభావము లైనవృత్తముల్
తీరున మున్నప్రాణములు తపసుటారయివెదురాత్రి ॥ 81
వ॥ అప్పులకులమతికి మస్సేనుండు మరలనేగి సాత్యకి తోడకాని కొంత
సేపు సమరంబొనర్చియొండెవాఁడనంత సైన్యముండు రెండుమూఁడు
మారులుకష్టనాడించి సైన్యంబులను బమాడుచుంబోవుచుండ డ్డ
ల్లమునందు వార్షసైన్యంబునఁ జతురంగబలంబులంబొరిగొనుచుం
డె ద్రోణుండు విజృంభించి పాండవవరూధినులను దుమారు
చుండె నత్తఱి ధర్మపుత్త్రుండు భీముని జేరంబోయి యిట్లనియె ॥ 82

చక్రవాకము ॥ చతురశ్రజాతి

విను మహాభీమసేనా ॥ జనుమానపపనాచిబా
సబ ॥ విను ॥ ధనంజయుఁడు మనవనేజా ఘుతో, మొనంజొచ్చి
పర్వజనార్దనవులనింగూర్చి సాల్పసినట్లుగాఁ దోఁచెనాయ
నా ॥ విను ॥ పెక్కుశూరులను ధక్కరించియే పశ్చిని వధించునా
కెఘల్లనుం, దన్నుబకబనివిక్రదజన్నము, దక్కింపనుము తలకున్నను
బ ॥ విను ॥ రంగునపంకటిం గరునేలువి, వాంగగమను చెత్రతంగల
నష్టది, నింగనితోడై, సంగర మాడబుంగజేయుము మహాంకిసింహ
నాదంబుభళి ॥ వినుమా ॥ 83
తే॥ ధర్మసుతుఁడిట్లులనవ్వకోదరుఁడువేల్పైనను వేమున్న ద్రోణుండుని
న్నాఁబట్టుఁ । బూనునో యన ద్రుపదరాట్పుత్త్రుఁడాల । కెంచివధీమ
గాఁ దిట్టనెనంచితముగ ॥ 84

వారిక థ

వ॥ ఏను శమింపుచుండ యుధిష్ఠిరునకు [redacted] సాధనసంబువేది 163
నవగాంధీవినె సహాయంబు బొమ్మని నవ్యకొ దకుండు సమర
సాధనంబులతో రథారూఢుండై పూర్ణ వాంఛునవరుగుచుండఘ
టసంభవుం డక్షరించి యున్నవాడు ॥ 85

చ॥ నిలు నిలు మాగురుండని గణింపక నన్నని రాకరించిలో
పలికి(జనంగ శక్యమె స్వబాహు భవత్సహాజన్ము(డర్జునుం
డెలమిని మస్తరించి చనియెర్మమున మా మకశాసనంబు(
దల(పు ఫలింప దేగు మి(క ధర్మజు చెంతకు మారుతాత్మజా 86

తోవార

అనవిని గంధవహాత్మజుండు రోషాతిశయంబున మించి
ఘనంబు గర్జించి నగతనిట్లనె(గలశోద్భవునదరించి ॥ 87

సీ॥ ఖాండవంబు దహించు కాలమందు(గరంబు(, గని మార్తాండతేజునితోడ
మారాటమున(జా(కిరాతరాజు(తో ఉ(బట్టి) పూని పోరిన చిత్రసేనుతోడ
నేనాగినంబోవ నాన [redacted] నికనిరయు) పదరినయుంగారపర్ణుతోడ(
గెలొర్తమైయుంద్రకీలాద్రిపై(గిరా) తాకృతిడికొన్నవారునితోడ।
ననిరొమున ర్చువేళనా వంత ధైన్నమొ। దని ధనంజయుండు నినుతించి। కనికరంబు(గారి(గా(బోలునంతటి। బల్లిదుండవయ్య బాపనయ్య ॥ 88

తోవార

చూపు మిప్పు డబ్బులమునపడెమునిడి సూటిగగదవిసరంగ
చాపాచార్యునిరథంబు ఖోటున, సారథియును తమున గ్రుంగ
వెండియు, నాకరథమ్మికైకలశజు(డు విగ్రహారంగము పొచ్చి
చండశరములేయంగ గంధవహాజాతు(డుగ్రధ చే పొచ్చి
పరగున(జని ద్రోణాస్యందనంబుపైనగుబాలున(బట్టి(గ
మురనవాయుములు సారథి నశింప ద్రోణు(డు పాఱుమవడిగ ॥ 89

వ॥ అంతభీమసేనుండు దుర్వార్ణవమధ్యంబున(జరించు మందరా
ర్ద్వంబురీతి(గౌరవసైన్యంబు సందరుసుచు గంధర్వంబుల వధింపుచు గం

సైంధవుని వర్ణనము

164 ఘసింధురంబుల తూపుమాపుచుఁ గాళ్ళులం బాలఁగా యప్రోలిననృ
చు శతాంగంబులఁ జూర్ణంబు సేయుచు రథికుల నేలువమాడుచుఁ
బది వందిగాంధారయుల నేకకాలంబు ఘసంహారం మటయుఁ గాన్నసందు
లిని వలకొదరుందాకెరండు మాడు పర్ణ్యయంబులాయా ధనంబానర్చియా
డిపాలి వెండియుం జని కొంతసమరంబుఁ గావించి భీమునిగదాకోదండ
బులు ఖండించి చనత్రెలి పడిముడి కర్ణుని రథంబునకు లెకిన సాహు
తపుత్రుం డురథముత్రెందనాక్క మర్గ స్థానంబున దాగియుండె భీ
ముండుత్రెందికి దిగునప్పుడు రథారోహణంబానర్చి ప్రచండకాం
డకాండంబులు ప్రయోగించిన మరున్నందనుండు కోలలాడినచ
ఝ్ఝులత్రిపగర్జింపుచు 290

ఉ॥ దాసవిముఖ్యఁ జూపునశ్వంబుల నన్సున సైచి తైచియు
అన్నసమువారినియుండ (నరు) లాఘవమొప్ప శిలీముఖాళిరా
ధాసుతుఁ జేసియుసిమును వల్లికసంగినయట్టి బాసకై
రోసమువారిచంపకము తుత్తునియై పొడుముపిండులుమ్మా చేసె
91

శంకరాభరణము. రూపకతాళము॥

నీ తరమగునా భీమా॥ నీ తరము॥ భూతలమెల్లనుఁగౌ
రవనేతకధనంబుఁ జేసి, చేతోమోదమునర్చిన, నాతోమాఱ్కొని పోరగ॥
నీ తగు బకుఁడే వారస భూనాయకుఁడే నేఁడంగు కీచకుఁడే తగియుం
డు నీకుఁగని తగ్గేమి వ్వు వెంకటాఖ్య వరదుఁడే వ్వైరిక్షింపఁగ, నిప్పటి
జ్ఞమున టిమిగల వ్వదించెంతకుఁ జేరుము॥ నీ తర॥ 92

పంచచామరము

మరాతుఁడైనకర్ణుఁడిట్లు మాటుచుండనావలన్
ధరుండు భీముఁడై టఁగాంచి దానవాంతకాజ్ఞచే
నరుండు కోపమొప్ప భూరినారసంబు వేయనం
నరాజు పాటఁ దీరు డిగ్గ గాఢ వ్వవట్టి నవ్వఁగన్ 293
తే॥ అంత భీముఁడు సారథి సంతసంబు। తోడఁ దెచ్చి [illegible] న
రథము నెక్కి తోడఁ జేర। నరుగు యుద్ధాన వారి నాత్మ కెంచఁ జూపి॥ 94

అని తోడనిట్లని పల్కె (సారథి)॥ 94

పంచచామరము

నిమేష నిమేష మొనం జూరంగ నేకనిల్పినట్టి ద్రో
ణునాగి ... గెల్చి యుట్టి పచ్చి నాగవల్లె చేయుమా
శిని (పు) ధానుదళ్ళలంబు రిప్ప (దన్న వేగుదా
చ్చెనిటు నోవటుం డనంగ (జెన్నె ... కునే డనదె ॥ 95

వగదెవాయితం డిచ్చుటికి వచ్చుటకే మసంతోషించు వెందులకంటేవే
ని ద్రోణుని వధ జ్ఞానం దను (డు పట్టు వడునను భయంబా కట్టికల్లవా
పెట్టుచుండె నది యట్లుండగా మవరాబలుం డగు భూరిశ్రవుండి
నినె దుర్జానుచున్నవా (డు సాత్యకి డస్సి యుండుటం జేసి యో
డునని వక్కాణించి ఘల్గనుం డనేకయోధుల సంహరించుచుండె
నట్టి యెడ సాత్యకి భూరిశ్రవసులు పరస్పరయుద్ధంబు (గావిం
చి రథరథ్య సూతకేతనకనిషంగంబుల నాశంబానర్చుకొని ముష్టి
యుద్ధంబానర్చునప్పుడు శైనేయుం బడ (ద్రోసి భూరిశ్రవుండు
కరవాలంబు (బూని శిరంబున ఉకస మకట్టిన వాసుదేవుం
డు గాండీవితోనిట్లనియె 96

తేగసాడు (దమ్ముండు శిష్యుండు నెకూనైన సాత్యకిని (త్రిం)ద (బడ (ద్రో
సి చంప (బూని నాడు భూరిశ్రవసు (డన్న నరుడు (డనెనుక (। దాల్చి
యొకబాణమా తని (దాకనెనె ॥ 97

తేటగీతి

వినినశరము నభూరిశ్రవుచేయి దెగి దూరమున (బడెను
గాసి యింటయోర్వ్యధా (పు)సరుండు గాండీవితోనిట్లనెను ॥ 98

శార్దూలో రానదెస (బూడకనాథునితో నాలంబు (గావించువా
(పూ)రత్వంబున బాణవేయ (దగునే) కుంతీసుతా శ్రేయ (డో
మారారాతియొ [illegible] కర్మ (డో తెలిపె (బూమూర్ఖయోయుపాయం బవార
నిరోజేస్తుబు (డింతపాపమునకుర్ నిన్నెట్లు (పు)రించుచు ॥ 99

అనవు (డు సవ్యసాచియిట్లనియె ॥ 100

 వ. అగ్నియందగ్గని మరి, శాంతించెను నాత్మకులాంతిచేతసం
తాపమునకు నిక్కయులను (గా)మబద్ధమము కూరవెల్లికి
తాపమునమేలు యుంతను (బు) నామనము బాధను మాయుమంచున
తా మను తాం డువల్లి (ప్ర)దంబును విజ్ఞానమును మ్రుచ్చుంద (గ)101

వ. భూరిశ్రవుండు వధము చేయునదివేకదిక్కు సమాస్తం
బై యోధను నక్కణంబున (బ్రా)ణంబులు విడువనిశ్చయించి యుండ
నంతలో (అ)మంబు దిక్కునకు నదిదానిలంబున గ్రైకొని [illegible] కర్మాదియో
గములను ములవలవనివారింపుచుండెను నిలువకకురుపుం
గవునిశిరంబు (వ)గ్గించి నయ్యవసరంబున 102

సీ. తననుంతు (గో)యవచ్చినవా (డు)సిద్ధుండు విడుచువాండె వడదనుమట్టి
వైవనిర్ణయములు తాకనిలిచినవిశ్రమము మనుచువారవరుపెద్దనడువారు
యుంతలో పలనంతవెంత (గాం)చితిమంచుపెలుమకున (బె)ట్టినోలువారు
వంకజేయుణాకవేపాయత్తులోవారిత్తోనిలుచువారవరనిపలుకువారు
నైరియోధులెల్లనాసమయంబునం | దర్జునుండు (నె)గించునిలచేలు
మాయుమ్రోయుచుండమపాతాస్త్రములనుసం | ధించిచెవులను
వధింపుచుండె 103

వ. ఇట్లు సంజయుండు నడిపినదాంబికేయుండు పరమాశ్చర్యభరితమా
నసుండు పాశ్వత్థామకర్ణాదులనొడించిన సాత్యకి నాజ్ఞన భూరిశ్రవసుం
డు గాప్పవాడు నదియనిన మరల సంజయుండిట్లనియెనాజాన్ని
దానికిం గారణంబు గలదాకర్ణింపుమట్లంటి వేనిం బూర్వకాలం
బున నాకానాక దానవయంవరంబున భూరిశ్రవసు పితామ
హుండగు సోమదత్తుని సాత్యకి పితామహుండగు శిని భూమిపై
బడద్రోసి యనేకభూపాలురముందునంబున నదుక్కించి విడిచెన్
తన పరాభవంబోరవ (జా)లక సోమదత్తుండు వరంబు (గా)ను
బాన[illegible] చియద్దవుండు వరంబాసంగునాటికిశినియునతని
కుమారుండును మృత్తినొందుటు (జే)సి తన మనుమండు శినిపా
త్రుని (బ)రాభవించునట్లు వరంబు (గ్రై)నియెనదాకారణంబున భూ
రిశ్రవసుండుసైన్యయుంబడ (గా)ట్టియున తనిచేమడిసెంగావ

వారికత్తి

వసంత్సకేళి యగందరగండ యని యెంచుమని చెప్పవేండి 107
యనినిష్టనియు నట్టివంబునశని వరుంచు విరఘుంచయ్యెదు
విషయుంబు (త్రి)నాలవేది యుకృష్ణుండై అటంచు (గావునగడచి
నరాత్రి దారుకునికాం జన్మ పించిఁ యుంటు బుంచేసి యుతంటు స్నేనసు
శ్రీవమె ఘుఘుఘు వలంమా రసంబులు (బొంట్టి నసత్రాంశంబు సమర
రంగంబునకు (దెచ్చు) టుయు సాత్వకి దానినారావేంచెనంత |04

తాళ్వార

శినిప్రవరు పై (గానను (దు కవి) సెబాణంబులే యుంగన్
సనలిస రాజశశాంకుని తమ్ము (దు) ఘనదోర్బలము డరంగన్
కర్ణుని వాయుములు (ద్రుంచిరథంబువి) రావికలుసేసి సూతున్
దూర్ణము గావధియించి చేసి తనభూ పులనాతని భేతున్
105
నగ అంత సూతనందనుడు (దు వాంటి యొందురధంబు చెక్కి వచ్చు సంతసా
సాత్వకి ధూములు ఘల్లమన కిరుప్రక్కలు సవారియుంచైర టు పిమ్మట
గాండీవి వృకోదరుని మనంక్రాలు ప్యంబు బావనూలు జెంచిన
పార్శ్వత్థామాములతో (యుండినిరిచిన కర్ణునితో (బోరుచుండిరట్లు
నియె |06

భైరవి రాగము - ఆదితాళము

వినుమా రాధేయా గ పెనంగి చూపుము నీ పరాక్రమము గ
వినుమా గ వినయము దక్కి మరుత్తుమా రున్నవని చొక్కులను (బ
ల్కినవా (డవు) ఘనమా) యుదిమగతనమా, రణాసాంగ ధనమా చేచిగ
వినుగ నిలువాటు ములద్వైవ వశంబని) తెలియరాదా యొక్క
పరిగెలుపు (గాని), తలపవునెన్నిమాయులాడితో, తెలివలేనిరా
రణమున నావగ వినుమా గ నిరతము వెంకటదాసు నిచ్చిన,
వారికృప (గాంచిన్నవరుండు నాడని) యురయుక్షముని (బరిప
రివిధములు (బరాభవించిన దురాత్మకా నిగరరంబు వేయుమా
దురంబు సేయుమా, పరాకుమానుమా, వాంఛిపోకుమా గ విను
107
నగ అనివార్యాలాపంబులాడు చున్న వివచ్చుని పై (గర్ణుండు మోఘుప్రశరంబు
లుసంధించిననరుండు వానిందునిమనంత (గ) పార్శ్వత్థామ సోమదత్త బాహ్లి
కాదియోధులకర్ణునకుం బాసటయై కిరీటిని దరించి పోరుచుండిరి జయద్ర

సైంధవనిబర్హణము

168 ఘుండుమువారి మలుంగునసుం డిత్రీ దైన్యమ్ములు చిమ్మచుండ నట్టి యెడ వార్ష్ణేయుండు ధనంజయునకిట్లనియె 108

సురటిరాగము. త్రిశ్రజాతి

పాకశాసననందనా నాపల్కులు వినుమా 1 యా 1 పాక 1 యా కరటికనికర యనిపుఁ బాణచక్రమల్లఁ జూపి తేజుపఁ బోరిన సైంధవుఁ డా క్రమున బాణంబులు 1 పాక 1 చరమగిరిశిఖరప్రాంతమున భానుబింబము, పురహరునియానతి, మురరింతువే బాణములచేత హస్త వధింపనేల తానెరపి వద్యోతరముగాదు 1 పాక 1 వసన్నఁ గొల్పిన కటాక్షమునను ద్రోహిత్రా మునిమంత్రపూతమైనఁ బెల్చెదఁ బరుమ్మనుస్తంబుని, యెన్నఁడ సైంధవుమూర్ధంబున్న యక్షమ బాణముచేత 1 పాక 1 109.

తోమర

అనివచించి కిరీటియుం డకమాయ తివిరముఁ గల్పించెన్
గానఁబూయు వారారాంధమండలము క్రుంకెనట్లు కనిపించెన్
అదిగని కౌరవులెల్లఁ జెలంగిరి, యానందంబున మ్రోగి
పదపడి ఫల్గునుఁ డెల్లననుచుఁ బ్రబలి డిరిచెల్ల ముసేరఁగ
త్రుంగిన యర్జునుం డనుచుండగ సింధుపతి యుబ్బును చూచెన్
గాంగేయాంబరుఁడే దేశమయమని గాండీవధరుని రేఁచెన్
అంతట ఫల్గునుఁ డాగ్రహమున దివ్యాస్త్రమును సంధించి
వింతఁజేసె లోకమునకు సింధుపార్థివపతి తలఖండించి 110

వ॥ అమ్మూర్ధంబును వారిశాసనంబుచే క్రిందఁబడనీక యాకసంబు ననిటునటు త్రిప్పుచుఁ గొంతసేపు వింతఁజేసి గోవిందుని తోడ్పాటుఁ తతద విల్లుం డవలయునే మీచెయుపలయునని ముకుందుండు మందహాసంబొనర్చి యిట్లనియె వత్సా యతని తండ్రి వృద్ధక్షత్రుండను నామంబుగల్గు వాఁడొతండు వినుచుండ నరరాక్షసుల నియొన పుత్రుండగు సైంధవుండు మహీయుండనార్తకసౌరుండ్రే తనిశిరంబు ఖండించునని నవిని వృద్ధక్షత్రుండు తపోవంతుఁడు గాన దనకు వారుశిరంబు భూమిపై బడఁగొట్టువాని శిరంబు వేయి

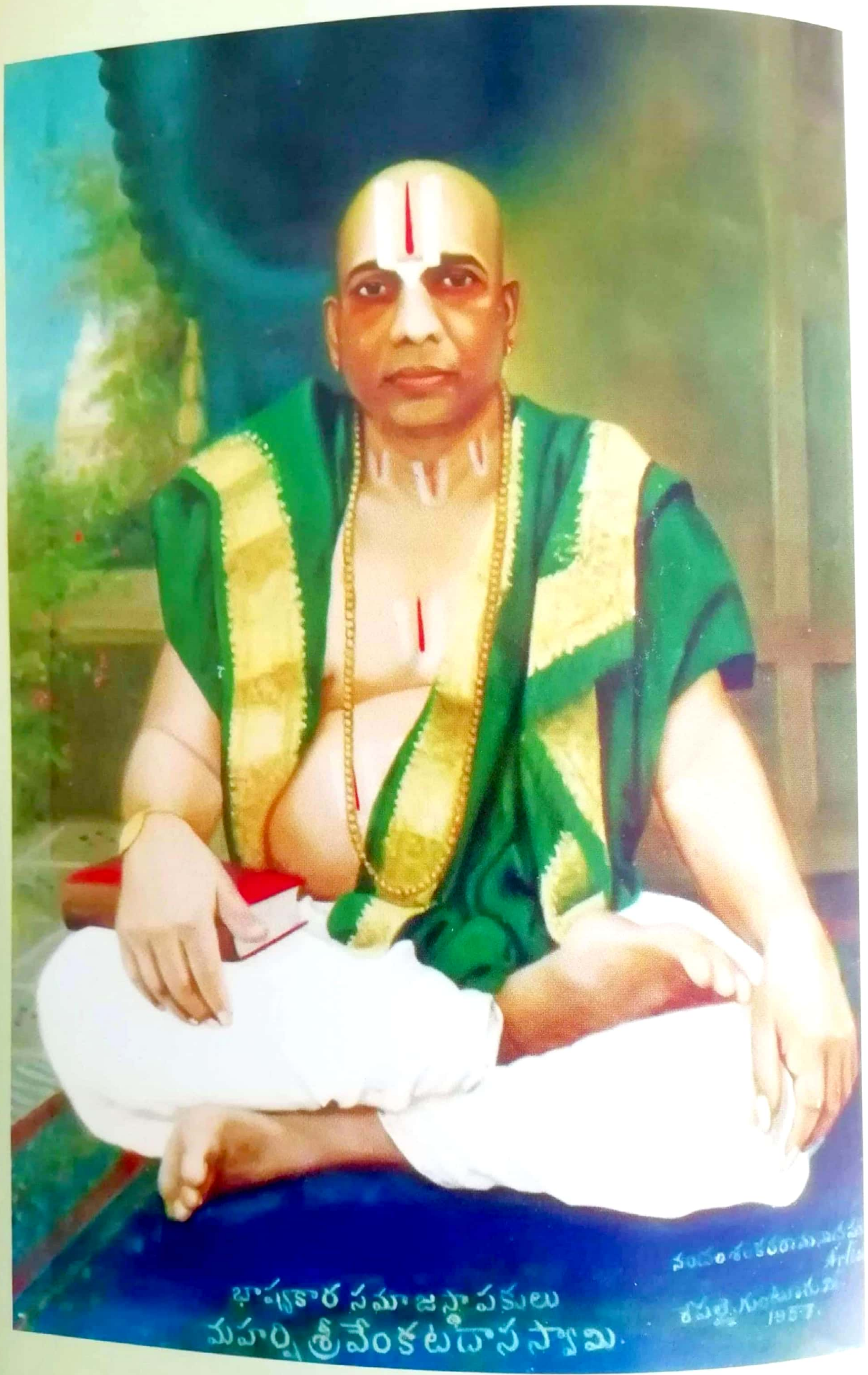
భీష్మంబగు ననిశాపంబిచ్చెం గావున నీ కపాయంబగునట్లు
గాకుండ జయద్రథోత్తమాంగంబు నతని తండ్రి యొడిలోఁ బడునట్లు
చేయుమనుటయు నర్జునుండు పాశుపతాస్త్రంబునకుఁ బసిగించి
నన్నా యస్త్రంబు నొకటి దత్తంబు శరంబుఁగా నించి నిమానితలో
చను దైత్యపంబా నర్జునుఁ వృద్ధక్షత్రుని సంకంబున వైచి నతండు విడిచె
మానని త్రుంచఁబడఁగాట్టి సవకేయు శాపంబుచేఁ దానును మృతిఁ
జెందెనప్పుడు టికిచ్చుట సైంధవశిరస్సు త్రుంచఁబడియెనయ్యవస
రంబున భీమసేనుండు కృష్ణ సింహనాదంబుఁ గావించె నక్క ధర్మ
నందనుండు యాశ్చర్యంబు వినికాబ్ది నెఱవే ఱితమకు జయంబు సిద్ధిం
చెనని యుప్పొంగుచుండ నత్తఱి మధుసూదనుండు త్రివాజయుధామ
న్యసాత్యకి భీమార్జునుల తోడ ధారాధుంద్ర తిరిగి పోవుచు మార్గ
మధ్యంబున మిన్నార యుచున్న శవసంఘయంబులఁ జూపి యర్జును
నితోఁ బరంతపా నిభుజబలంబుచేఁ దెగిన సైన్యంబులఁ గాంచితివే
యని యుగ్గించుచు శిబిరంబునకరిగి ధర్మపుత్రా నిప్రభావంబున బ్రతిజ్ఞ
నెఱవేఱ్చి జయంబుఁ గైకొంటిమనిన రుక్మిణీశాంతునకు నమస్కరించి
యుధిష్ఠిరుండిట్లనియె ॥111

సీ॥ తనవారు సెప్పు దరని లోన మమ్మించు దలఁచు సుయోధనార్థత్వమడఁచి
సిగపూవు వాడకుండఁగ సైంధవుని గాతు నన్న గురుని శాబ్దసున్నఁ జేసి
నిజదీప్తిచే లోకనికరంబు వెలిగించు కమలాప్తబింబంబుఁ గప్పివైచి
కత్తిదూసిన యోధగణము విస్మయమంది నిలువంగ వాయుములనిటు బెట్టి
సింధుదేశాధిపు శిరము ఖండింపఁగఁ జేసి ఫల్గునుని వాసిఁ గూర్చి
మమ్ముఁ బ్రోచినావు మధువైరి నీ మహా మర్దనమునకు దయకు మా
ఱుగలదె ॥112

వ॥ అని నుతించి యారేయి పాండవులు జనార్దనుం గూడియా
నందించిరి ॥113

క॥ మంగళము రుక్మిణీవర। మంగళ మానందనిలయ మధుసూదనస।
న్మంగళము దేవకీసుత। మంగళము దనికు భక్తమందారహరీ॥
సైంధవనిబర్హణము. సంపూర్ణము.

శ్రీరామసహాయం భవతు మమ శ్రీ సీతారామ [illegible] శ్రీరాములు
శ్రీరాములు శ్రీరాములు శ్రీరాములు శ్రీరాములు

భాష్యకార సమాజ స్థాపకులు
మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి గారు